

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2022

Chișinău

**Cu privire la aprobarea Avizului la proiectul de lege
pentru modificarea unor acte normative**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative.

Prim-ministru

NATALIA GAVRILIȚA

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Sergiu Litvinenco

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. /2022

AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 289 din 13 iulie 2022) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă este înaintată în conformitate cu articolul 73 din Constituție și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Potrivit notei informative, proiectul de lege are drept scop perfecționarea și ajustarea cadrului normativ conex celui electoral. Astfel, proiectul prevede modificarea mai multor acte normative ale căror prevederi interacționează cu cele ale legislației electorale și cu domeniul de activitate al Comisiei Electorale Centrale, în măsura în care acestea să corespundă tendințelor de adoptare a noului Cod electoral.

Prin urmare, luând în considerare că modificările propuse prin proiectul de lege supus avizării sunt corelate cu proiectul Codului electoral care se află în stadiul de examinare în cadrul Parlamentului, se consideră oportună promovarea concomitentă a acestor două proiecte.

Reliefăm că ajustarea cadrului normativ conex la varianta revizuită a Codului electoral este un exercițiu necesar, fapt pentru care Guvernul susține conceptual proiectul de lege înaintat, cu luarea în considerare a observațiilor și propunerilor vizate mai jos, întru îmbunătățirea calității și clarității proiectului, precum și neadmiterii dublărilor de norme juridice.

În conformitate cu articolul 42 alineatele (2) și (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, denumirea actului normativ trebuie să fie laconică și să exprime cu claritate obiectul reglementării. Dacă noul act normativ modifică mai mult de două acte normative ori părți ale acestora, denumirea acestuia trebuie să conțină o formulă generală referitoare la modificarea unor acte normative. După caz, denumirea poate conține o paranteză în care se indică laconic obiectul reglementării proiectului. Prin urmare, în denumirea proiectului de lege se va indica succint obiectul de reglementare.

La articolul I (modificarea Legii nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului):

Întrucât procedura de alegere, validare a mandatului și depunere a jurământului Președintelui Republicii Moldova sunt prevăzute în articolul 78 din Constituție, iar procedura de investire a acestuia este reglementată de Legea nr. 1073/1996 privind investitura Președintelui Republicii Moldova, sugerăm abrogarea articolelor 143 și 144 din Legea nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, ca fiind inutile.

Subsecvent, atragem atenția asupra utilizării corecte a termenilor, luând în considerare că, potrivit dicționarului explicativ online al limbii române, cuvintele „investirea/investitura” și cuvintele „învestirea/învestitura” nu au sens asemănător, astfel că, „a investi” înseamnă a plasa, a aloca, a cheltui un fond, un capital, iar „a învesti” înseamnă a acorda cuiva în mod oficial un drept, o autoritate, o demnitate, o atribuție.

La articolul II (modificarea Legii nr. 768/2000 privind statutul alesului local):

Din redacția propusă pentru articolul 5 alineatul (1) recomandăm să fie exclusă referința la Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, dat fiind faptul că legea citată nu are o normă clar definită vis-a-vis de durata mandatului consilierului și al primarului, aceasta făcând trimitere la Codul electoral.

Din redacția propusă pentru articolul 5 alineatul (4) și (5), cuvântul „calendaristice” se va evita la determinarea curgerii și calculării termenilor. Or, aceasta este regula generală de curgere a termenului. În caz contrar, se poate interpreta *per a contrario* că, în celelalte cazuri în care nu s-a specificat că zilele sunt calendaristice, de fapt se au în vedere zile lucrătoare, de sărbătoare, pare, impare. Observație valabilă pe tot parcursul textului proiectului.

Subsecvent, din redacția propusă pentru articolul 5 alineatul (6), referința la „alin. (1)” se va substitui cu referința la „alin. (2) și (3)”, iar din articolul 5 alineatul (10), referința la „alin. (8)” se va substitui cu referința la „alin. (9)”.

Din redacția dată articolului 5 alineatul (7), cuvintele „în instanța de contencios administrativ” se vor substitui cu cuvintele „în instanța de judecată competentă pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ”, în corespundere cu terminologia utilizată în Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

Textul „Legii nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006” din redacția propusă pentru articolul 5 alineatul (12), se va substitui cu textul „Legii nr. 436/2006”. Menționăm că referințele la actele normative se expun ținând cont de prevederile articolului 42 alineatul (5) și articolul 55 alineatul (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, astfel încât la indicarea datei de adoptare a actului normativ să se indice numărul de ordine, ca element de identificare, la care să se adauge anul în care a fost adoptat, aprobat sau emis acesta, fiind despărțite de semnul grafic „/”. Observație valabilă pe tot parcursul textului proiectului.

Cu referire la textul propus pentru articolul 5 alineatul (13), cuvintele „va depune” recomandăm a fi substituite cu cuvântul „depune” în vederea respectării articolului 54 alineatul (1) litera j) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, care prevede că verbele se utilizează, de regulă, la timpul prezent. Observație valabilă pe tot parcursul textului proiectului.

La articolul II, punctul 5 va fi numerotat cu punctul 2, în vederea numerotării consecutive. În subsidiar, din dispoziția propusă pentru punctul citat, cuvintele „se exclude” se vor substitui cu cuvintele „se abrogă”. Menționăm că,

pentru exprimarea normativă a intenției de scoatere din vigoare a unor prevederi, se utilizează cuvintele „se abrogă” și nu „se exclude”. Sintagma „se exclude” se utilizează doar în cazul excluderii unor cuvinte, sintagme, propoziții. Observație valabilă pe tot parcursul textului proiectului.

La articolul IV, din dispoziția propriu-zisă a articolului dat, textul „Legea nr. 384/2001” se va substitui cu textul „Legea nr. 387/2001”.

La articolul V (modificarea articolului 182 din Codul penal nr. 985/2002):

Cu titlu general, se consideră oportună necesitatea centralizării propunerilor după competență, Ministerului Justiției ca responsabil de elaborarea politicii penale, precum și pentru evitarea inadvertențelor. La moment, pe platforma Guvernului spre consultare publică avansată se află proiectul de modificare amplă a Codului penal și Codului contravențional elaborat de un grup de lucru cu implicarea tuturor părților interesate, propunerile cărora vor fi incluse în proiectul consolidat al Ministerului Justiției.

Subsecvent, cu referire la modificarea propusă, înaintăm următoarele constatări: Din dispoziția propriu-zisă de modificare, textul „după alineatul (1)” se va exclude, ca fiind inutil.

În ceea ce privește modificarea Codului penal, prin introducerea noii componente de infracțiune la articolul 182 alineatul (1¹), menționăm că nu este clară intenția autorului de a stabili răspunderea penală pentru determinarea alegătorului de a permite cedarea dreptului de vot unei alte persoane, atât timp cât realizarea modalității de determinare se poate realiza inclusiv prin una din modalitățile de la articolul 181¹ - „Coruperea alegătorului”. La determinarea unei alte persoane de a ceda dreptul său de vot unei alte persoane, apare problema momentului consumării infracțiunii. Astfel, că din formularea propusă, momentul consumării infracțiunii se va realiza odată cu exercitarea de către o altă persoană a dreptului de vot în numele unei altei persoane în urma determinării celei din urmă. Considerăm că, și din punct de vedere al aplicării în practică a normei propuse, ar prezenta deficiențe în special acumularea probatoriului. Astfel, pentru acoperirea tuturor modalităților de falsificare a rezultatelor votării ar fi oportună, mai degrabă, completarea articolului 182 alineatul (1) din Codul penal cu textul „, fie în locul unei alte persoane”.

La articolul VI (modificarea Codului muncii nr. 154/2003):

Articolul 97³ al Codului muncii necesită a fi revăzut, deoarece în varianta prezentată este ambiguu, în sensul în care nu se specifică la ce persoane se face referire. Spre exemplificare, vom face referire la articolul 27 litera f) al proiectului noului Cod electoral (inițiativa legislativă nr. 288 din 13.07.2022), care prevede că Comisia Electorală Centrală decide convocarea sau degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent a membrilor consiliilor electorale, aprobă statele de personal și determină numărul funcționarilor electorali ale consiliilor și birourilor electorale care pot fi degrevați (convocați), inclusiv termenul pentru care sunt degrevați (convocați). Menționăm că, potrivit articolului 1 al proiectului Codului citat, prin „degrevare” se înțelege atragere în calitate de funcționar electoral în

cadru activității organelor electorale, prin reducerea parțială a sarcinilor și atribuțiilor la locul de muncă, cu menținerea salariului la locul de muncă permanent, în condițiile legislației muncii și al prezentului cod.

Subsecvent, din ultimul enunț al articolului 97³ alineatul (1) se va revedea dispoziția privind reducerea totală a sarcinilor și atribuțiilor salariatului la locul de muncă, deoarece contravine definiției date termenului „degrevare” prevăzute mai sus, care prevede reducerea parțială a sarcinilor și atribuțiilor la locul de muncă. Observație valabilă și pentru articolul X punctul 1, referitor la redacția propusă pentru articolul 19² alineatul (1) al Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

Redacția propusă pentru articolul 97³ alineatul (2), se va revizui, în partea ce ține de interzicerea suspendării sau modificării raporturilor de muncă fără acordul salariatului în perioada pentru care este degrevat, luând în considerare faptul că potrivit articolului 75 al Codului muncii, contractul individual de muncă se suspendă în circumstanțe ce nu depind de voința părților, prin acordul părților sau la inițiativa uneia dintre părți. Un exemplu elocvent de suspendare a contractului individual de muncă este boala sau traumatismul. Acesta și alte cazuri de suspendare a raporturilor de muncă sunt prevăzute în articolul 76 al Codului muncii.

Referitor la modificarea contractului individual de muncă fără acordul salariatului, atragem atenția asupra prevederilor articolului 68 alineatul (1) din Codul muncii potrivit căruia „contractul individual de muncă poate fi modificat printr-un acord suplimentar semnat de părți”. Prin urmare este lipsită de sens afirmarea că „raporturile de muncă nu pot fi modificate fără acordul salariatului”, deoarece niciuna din părțile contractului nu îl poate modifica unilateral.

Cu referire la redacția articolului 188¹:

Din ultimul enunț al alineatului (2), cuvintele „hotărârile de constituire a componentei acestora” se propune a fi substituite cu cuvintele „hotărârile de constituire și aprobare a componentei acestora” (observație valabilă și pentru articolul X, referitor la redacția propusă pentru articolul 19² alineatul (3) din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public);

La alineatul (3), cuvintele „precum și celor nedegrevați care participă la ședințele și procedurile electorale” se vor revedea, deoarece proiectul noului Cod electoral nu stabilește reglementări clare asupra unor asemenea categorii de salariați. Subsecvent, nu este clar în ce situații salariaților degrevați/nedegrevați de atribuțiile de la locul de muncă li se garantează menținerea salariului integral și în ce situații se garantează salariul parțial.

La articolul VII, sursa publicării Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război se va expune după cum urmează: „(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 132-137, art. 696)”.

La articolul VIII (modificarea Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală):

La punctul 1, dispozițiile propuse pentru articolul 11 alineatul (1) se vor revedea în scopul verificării veridicității datelor din Registrul de stat al populației pentru a se stabili numărul de consilieri în mod obiectiv.

La punctul 2, care prevede modificarea articolului 13 alineatul (3¹), se va revedea ținând cont că stabilirea legalității alegerilor și validarea mandatelor poate fi prerogativa doar unui organ imparțial cu competență în materie jurisdicțională și control de legalitate (nespecifice unui organ executiv din domeniul electoral cu atât mai mult în raport cu autoritățile administrației publice locale ca autorități cu statut autonom față de autoritățile executive centrale).

La punctul 3, din dispoziția propriu-zisă de modificare, textul „la articolul 14 alineatul (1), litera z)” se va substitui cu textul „la articolul 14 alineatul (2) litera z)”.

Totodată, în vederea respectării articolului 55 alineatul (5) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, din redacția propusă pentru articolul 14 alineatul (2) litera z), în referințele la actele normative se va indica numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat. Observație valabilă pe tot parcursul textului proiectului.

La punctul 4, recomandăm completarea redacției articolului 24 cu dispoziția, potrivit căreia consilierul poate ataca decizia de ridicare a mandatului în instanța de judecată, conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018.

La punctul 5, textul „va avea următorul conținut:” se va substitui cu cuvintele „va avea următorul cuprins:”, în vederea respectării normelor tehnicii legislative.

La punctul 9, în condițiile în care, potrivit notei informative, scopul proiectului de lege este ajustarea actelor normative ce conțin dispoziții referitoare la alegeri, astfel încât să corespundă tendințelor de adoptare a noului Cod electoral, referința la articolul 150 alineatul (1) din Codul electoral, se va revedea, în vederea corespunderii articolului din proiectul noului Cod electoral.

La punctul 13, cu referire la modificarea articolului 56 alineatul (8) din Legea nr. 436/2006, recomandăm ca cuvintele „pot fi dizolvate” din redacția actuală a normei să fie substituite cu cuvintele „poate fi dizolvat”.

La punctul 15, cuvântul „textul” se va substitui cu cuvântul „cuvintele”. Menționăm că, la schimbarea unor cuvinte din conținutul textului unui act normativ, pentru exprimarea corectă, se menționează despre substituirea „cuvintelor” respective, iar la schimbarea unor cifre/semne și cuvinte din conținutul textului unui act normativ, se menționează despre substituirea „textului” respectiv. Observație valabilă pe tot parcursul textului proiectului.

La punctul 17, referitor la modificările propuse la articolul 60 alineatele (1), (6) și (7), dispoziția va prevedea că la alineatele (1), (6) și (7), cuvintele „și secretarul consiliului sectoral al municipiului Chișinău”, la orice formă gramaticală, se exclud.

La articolul IX (modificarea Legii nr. 294/2007 privind partidele politice (în continuare – Legea nr. 294/2007)):

La punctul 3, menționăm că nota informativă la proiect nu aduce argumente privind abrogarea articolului 8 alineatul (1) litera f) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, care prevede prezentarea dovezii deschiderii contului bancar, necesar pentru înregistrarea partidului politic.

La punctul 4:

Din dispoziția propriu-zisă a articolului 11 alineatul (5), după cuvântul „prezintă” se recomandă a fi completat cu cuvântul „online”, în contextual digitalizării serviciilor publice și limitării corespondenței pe suport de hârtie între autoritățile publice.

De asemenea, odată cu elaborarea și implementarea Registrului de stat al unităților de drept (RSUD) va fi posibilă conectarea prin Platforma de Interoperabilitate (MConnect) și consumul de date privind partidele politice, în conformitate cu prevederile Legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate și Hotărârea Guvernului nr. 211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect). Este de menționat că, potrivit prevederilor articolului 11 alineatul (4) al Legii nr. 294/2007, Agenția Servicii Publice este responsabilă de publicarea informației privind înregistrarea partidelor politice, privind radierea lor din Registrul de stat al persoanelor juridice, privind modificările și completările operate în statutele acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Agenției Servicii Publice.

Cu referire la redacția propusă pentru articolul 11 alineatul (5) litera a), după cuvintele „declarat de partidul politic” se propune a fi completat cu cuvintele „la înregistrarea de stat inițială”, deoarece potrivit prevederilor articolului 7 alineatul (5) din Legea nr. 294/2007, dobândirea și pierderea calității de membru al partidului politic se reglementează prin normele interne de partid, prevăzute de statutul partidului. Respectiv, Agenția Servicii Publice nu duce evidența și nu înregistrează membrii partidului politic.

Cât privește dispozițiile literei b) și c) ale articolului 11 alineatul (5), propunem excluderea acestor litere, deoarece informația respectivă este actualizată pe pagina web a Agenției Servicii Publice și poate fi preluată de către Comisia Electorală Centrală, fără a obliga organul înregistrării de stat de a prezenta informația respectivă în termen de 24 de ore.

În subsidiar, din redacția propusă pentru articolul 11 alineatul (5) litera b) din Legea nr. 294/2007, se vor revedea cuvintele „și referendumurile”, luând în considerare semnificația termenului „referendumul”, stabilită în articolul 1 al proiectului noului Cod electoral. Mai mult, calitatea de participant la referendum a partidelor politice nu este clar reglementată în proiectul noului Cod electoral, fapt pentru care se propune a fi revizuit acest aspect (observație valabilă în tot cuprinsul proiectului la dispozițiile care fac referire la partidul politic – participant la referendum).

La punctul 5, textul „La articolul 13, litera j)” se va substitui cu textul „La articolul 13 alineatul (1), litera j)”.

La punctul 7:

Textul „după alineatul (1) se introduce un nou alineat (1¹), cu următorul conținut:” se va substitui cu textul „se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:”, în corespundere cu normele tehnicii legislative.

Subsecvent, recomandăm expunerea în redacție nouă a articolului 21 alineatul (8). În acest sens, se va revedea oportunitatea substituirii textului „alegerile în Parlament sau de alegerile locale generale, precum și pe parcursul perioadei efectuării acestor alegeri” cu textul „alegeri, precum și pe parcursul perioadei electorale a acestor alegeri, luând în considerare că potrivit articolului 1 din proiectul noului Cod electoral, termenul „alegeri” înglobează în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile în Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și referendumurile.

La punctul 9:

Cu referire la redacția articolului 22¹, care prevede radierea din oficiu a partidului politic, recomandăm a fi revizuit prin prisma punctului 107 din Avizul Comisiei de la Veneția nr. 1093/2022 privind proiectul Codului electoral al Republicii Moldova (inițiativa legislativă 288 din 13 iulie 2022), care prevede că, potrivit standardelor internaționale, radierea sau dizolvarea unui partid politic este o măsură drastică care nu poate fi luată cu ușurință și poate fi aplicată în circumstanțe foarte limitate și grave, cum ar fi cazurile „în care partea în cauză folosește violența sau amenință pacea civilă și ordinea constituțională democratică a țării”.

Dispoziția articolului 22¹ alineatul (4) se va completa cu cuvintele „al Republicii Moldova”.

La pct. 10:

Dispoziția propriu-zisă de modificare a articolului 25 va prevedea:

„La articolul 25, alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins:”, redacțiile fiind expuse între semnele citării.

În subsidiar, cu referire la redacția articolului 25 alineatul (4), cuvintele „Băncile sunt obligate” necesită a fi revizuite prin prisma articolului 36 alineatul (3) al Legii nr. 202/2017 privind activitatea băncilor, care prevede că Băncile dispun de independență juridică, operațională, financiară și administrativă față de orice persoană, inclusiv față de Banca Națională a Moldovei, Guvern și de alte autorități ale administrației publice, dacă legislația nu prevede altfel. Nici o persoană nu poate îngreuna independența băncilor, nu poate influența organele de conducere în exercitarea funcțiilor, nu poate interveni în activitatea vreunei bănci, cu excepția executării unor obligații sau împuterniciri specifice prevăzute de legislație. Prin prisma acestui articol se vor revizui și dispozițiile propuse pentru articolul 30 alineatul (4) al Legii nr. 294/2007, care prevede:

„(4) Instituția bancară, unde își are partidul politic deschis cont bancar curent și/sau cont destinat subvențiilor de la bugetul de stat, prezintă Comisiei Electorale Centrale, semestrial, precum și la cererea acesteia, informația despre toate încasările și plățile din aceste conturi.”

Suplimentar, recomandăm completarea punctului 10 cu dispoziția potrivit căreia „La articolul 25 alineatul (1) litera c), cuvântul „subvențiile” se substituie cu cuvântul „alocațiile””, dat fiind faptul că subvențiile reprezintă compensații bugetare achitate entităților pentru pierderile suportate în procesul de producție sau prestare a serviciilor” în conformitate cu Clasificația bugetară aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 208 /2015, iar finanțarea partidelor politice, prin conținutul său economic, nu poate fi calificată/atribuită la categoria respectivă.

La punctul 11:

Denumirea articolului 25¹ recomandăm a fi expusă în următoarea redacție: „Articolul 25¹. Cotizațiile de membru”.

Subsecvent, din redacția propusă pentru articolul 25¹ alineatul (1), recomandăm excluderea textului „modul de evidență a membrilor de partid,” deoarece nu ține de obiectul de reglementare a articolului dat. Mai mult, ținem să menționăm că în conformitate cu redacția propusă pentru articolul 6 alineatul (1) al Legii nr. 294/2007, modul de evidență a membrilor de partid se va realiza prin deținerea de către partidele politice a unor registre ale membrilor.

Referitor la redacția propusă pentru articolul 25¹ alineatul (3), recomandăm substituirea cuvântului „comisiei” cu cuvintele „Comisiei Electorale Centrale”. Menționăm că, în conformitate cu articolul 54 alineatul (1) lit. i) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire. Observație valabilă și pentru redacția articolului 31¹ alineatul (2) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice.

La punctul 12:

Cu referire la modificarea articolului 26 alineatul (1) litera a) textul „, după textul „cotizațiile de membru”” se va exclude, ca fiind inutil. Menționăm că completarea unui text sau alineat, fără a specifica ordinea în care se inserează cuvintele, semnifică, conform regulii generale de tehnică legislativă, completarea textului la sfârșitul acestuia;

Cu referire la modificările propuse la alineatul (4) al articolului 26, după cuvintele „în cazul cetățenilor” se va completa cu cuvintele „Republicii Moldova”.

Suplimentar, cu referire la redacția în vigoare a articolului 27 alineatul (1), recomandăm excluderea textului „cota procentuală constituind 0,1% din veniturile bugetului de stat, cu excepția veniturilor cu destinație specială prevăzute de legislație,” deoarece conform prevederilor articolului 17 alineatul (3) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, stabilirea prin alte acte normative decât legea bugetară anuală a unor sume sau cote procentuale din buget destinate anumitor domenii, sectoare sau programe nu se admite.

La punctul 14:

Cu referire la redacția propusă pentru articolul 29 alineatul (3), textul „rapoartele menționate la alin. (1) și (2)” se va revedea, deoarece în alineatul (2) nu se face referire la „raport”.

Referitor la alineatul (7) al articolului 29, recomandăm ca textul „trezorielul partidului politic, de conducătorul partidului politic sau de persoana care asigură interimatul” să fie substituit cu cuvintele „trezorielul partidului politic și de conducătorul partidului politic/persoana care asigură interimatul”.

Dispozițiile privind modificările propuse la articolele 30, 31, 31¹ și 31² necesită a fi numerotate în ordine consecutivă, or, în proiect se utilizează numerotarea repetată cu punctele 12, 13 și 14.

Cu referire la completarea articolului 31, din dispoziția propriu-zisă de modificare textul „cu un nou alineat, (4),” se va substitui cu textul „cu alineatul (4)”.

Întrucât articolul 31¹ se propune a fi modificat substanțial, recomandăm expunerea acestuia în redacție nouă.

La articolul X (modificarea Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public):

Cu referire la „degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent a funcționarului public”, menționăm că drept urmare a degrevării funcționarilor publici pe perioada organizării și desfășurării alegerilor și referendumurilor lipsește mecanismul/mecanismele de realizare a sarcinilor în lipsa acestora, precum și instrumentul de asigurare a funcționalității domeniului de competență pentru care este responsabil funcționarul public „degrevat”. Drept exemplu poate servi funcția de secretar al consiliului local, care dispune de o varietate complexă de atribuții în cadrul administrației publice locale și care necesită intervenție maximă în administrarea treburilor publice locale. Remarca este valabilă și pentru oricare altă funcție de la nivel central sau local, or, fiecare funcționar public dispune de sarcini/atribuții care urmează a fi realizate zilnic și necesită a fi clar definită modalitatea de înlocuire a acestora.

În aceste condiții, se propune revizuirea mecanismului implicării funcționarilor publici în procesul electoral în perioada organizării și desfășurării alegerilor și referendumurilor prin prisma procedurilor legale reglementate de Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (ex. detașarea sau suspendarea raporturilor de serviciu), cu adaptarea la situația specifică vizată.

În același context, se remarcă că propunerea ce vizează dispoziția articolului 19² alineatul (3) are caracter relativ abuziv, deoarece impune un anumit comportament pentru conducătorii autorităților publice. Or, conducătorii nominalizați pe de o parte dispun de autonomie decizională în materia asigurării funcționalității autorităților publice, iar pe de altă parte aceștia au un mandat important în asigurarea continuității/eficienței activității entităților publice. În acest sens, se propune reformularea normei precitate, prin prisma respectării autonomiei decizionale a conducătorilor nominalizați.

Astfel, la articolul 19² alineatul (3) se propune substituirea cuvintelor „Conducătorii instituțiilor publice au obligația de a permite” cu textul „Conducătorii autorităților publice, în funcție de prioritățile existente în cadrul

autorității publice, sunt în drept să permită”. Substituirea sintagmei „conducătorii instituțiilor publice” cu sintagma „conducătorii autorităților publice” își are sorgintea în faptul că, funcționarii publici își desfășoară activitatea în cadrul autorităților publice, în calitate de structuri organizatorice instituite prin lege care acționează în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public.

La articolul XI (modificarea Codului contravențional nr. 218/2008):

Suplimentar la observațiile reiterate la art. V., în prezentul aviz cu privire la necesitatea centralizării propunerilor, cu titlul general, în ceea ce privește modificarea Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 (în continuare – Codul contravențional) menționăm că, autorul proiectului trebuie să țină cont de recente modificări operate în acest cod, odată cu adoptarea de către Parlament a Legii nr. 73/2022 privind modificarea unor acte normative (în continuare – Legea nr. 73/2022). Modificările efectuate au constat în majorarea sancțiunilor pentru unele fapte ce periclitizează desfășurarea corectă și liberă a alegerilor precum: împiedicarea exercitării libere a dreptului electoral sau a activității organelor electorale (articolul 181 Codul penal); coruperea alegătorilor (articolul 181¹ Codul penal); finanțarea ilegală a partidelor politice a concurenților electorali, a grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale (articolul 181³); încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale (articolul 181² Codul penal); falsificarea rezultatelor votării (articolul 182 Codul penal); utilizarea fondurilor nedeclarate, neconforme sau venite din străinătate pentru finanțarea partidelor politice (abrogarea articolului 48 Codul contravențional); încălcarea legislației privind gestionarea mijloacelor financiare ale partidelor politice și ale fondurilor electorale și a grupurilor de inițiativă (articolul 48¹ din Codul contravențional).

La punctul 1:

Observăm că modificările propuse la articolul 48¹ din Codul contravențional constau mai mult în separarea răspunderii contravenționale pentru una și aceeași faptă, însă pentru subiecți diferiți cum sunt partidele politice și grupurile de inițiativă atât timp cât acestea încalcă regulile privind gestionarea mijloacelor financiare.

O problemă aparte o constituie dublarea normelor contravenționale cu cele penale. Astfel, în speță prevederile alineatelor (2) și (6) ale articolului 48¹ dublează reglementările alineatului (1) articolul 181² din Codul penal, care stabilesc răspunderea pentru falsificarea rapoartelor privind gestiunea financiară a grupurilor de inițiativă și a partidelor politice și/sau a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale în intenția de a substitui sau a ascunde identitatea donatorilor, volumul mijloacelor acumulate ori destinația sau volumul mijloacelor utilizate, precum și utilizarea unor fonduri nedeclarate, neconforme sau venite din străinătate. În situația existenței unor dublări legislative, iar Codul contravențional prevede o sancțiune mult mai mică decât cea stabilită de norma corespondentă din Codul penal, se va aplica legea mai blândă (a se vedea articolul 10¹ din Codul penal), or, tolerarea comportamentelor ilegale legate de finanțarea partidelor

politice este inacceptabilă și cu atât mai mult incoerentă. Aceste aspecte prezintă riscuri de a genera probleme de calificare neuniformă a legii în practică de aplicare a răspunderii corespunzătoare.

Astfel, cu referire la modificarea articolului 48¹ se consideră oportun ca autorul proiectului să modifice doar alineatele (1) și (3) ale articolului în discuție în partea ce ține de includerea cuvintelor „prezentarea tardivă” a rapoartelor privind gestiunea financiară, în rest modificările propuse urmează a fi excluse.

La punctul 2, cu referire la redacția articolului 48³ – „Finanțarea ilegală a partidelor politice, a activității grupurilor de inițiativă, concurenților electorali sau participanților la referendum” autorul proiectului urmează să renunțe la modificarea propusă, or, prin Legea nr. 73/2022, Codul penal a fost completat cu articolul 181³, care are același obiect de reglementare.

De asemenea, norma propusă la articolul 48³ alineatul (3) din Codul contravențional reprezintă o normă de procedură, care se regăsește *inter alia* la articolul 54 alineatul (7) din proiectul noului Cod electoral, dar și conform articolului 439⁷ alineatul (2) litera a) din Codul contravențional. În același timp, subliniem că măsura de siguranță confiscarea specială se aplică în mod exclusiv de către instanța de judecată în conformitate cu articolul 395 alineatul (1) litera d) din Codul contravențional, articolul 106 din Codul penal și articolul 397 litera b) din Codul de procedură penală. Astfel, trecerea în contul bugetului de stat a mijloacelor financiare rezultate din finanțarea ilegală a partidelor politice, realizată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nu corespunde prevederilor legislației penale și contravenționale.

În altă ordine de idei, cu referire la redacția propusă pentru articolul 48³ alineatul (1), care prevede sancționarea cu amendă pentru finanțarea ilegală a partidelor politice, grupurilor de inițiativă, concurenților electorali sau participanților la referendum de către persoane fizice prin depășirea plafoanelor stabilite de lege, sau în numele unor persoane terțe (anonime) sau prin încălcarea regulilor stabilite de Codul electoral, menționăm că atât proiectul în cauză cât și proiectul noului Cod electoral nu stabilește expres cine trebuie să verifice respectarea acestor reguli. Potrivit punctului 86 și 87 din Avizul Comisiei de la Veneția nr. 1093/2022 privind proiectul Codului electoral al Republicii Moldova, „Intenția legiuitorului pare să fie aceea de a asigura că donațiile sunt făcute din fondurile proprii ale cetățenilor și nu din bani primiți de la o terță persoană pentru a face o donație, în încercarea de a eluda limitele donației. Cu toate acestea, punerea în aplicare a acestei dispoziții ar putea produce cu adevărat un efect de îngrijorare asupra cetățenilor care doresc cu adevărat să doneze dacă, implicit, duce la verificări financiare complete de către autorități”.

Cu referire la articolul 48³ alineatul (2) care prevede sancționarea persoanelor juridice pentru finanțarea ilegală a partidelor politice, grupurilor de inițiativă, concurenților electorali sau participanților la referendum prin încălcarea regulilor stabilite de Codul electoral, remarcăm faptul că Comisia de la Veneția, prin avizul indicat supra a menționat că:

„88. Proiectul Codului păstrează posibilitatea donațiilor de către persoane juridice, cu o limită de donație de până la 12 salarii medii lunare pe an [articolul 57 alineatul (4) punctul 2) litera (a)], în timp ce standardele internaționale nu prescriu dacă donațiile de la persoane juridice ar trebui permise, posibilitatea donațiilor de către persoane juridice precum corporațiile, în practică, ridică mai multe provocări și permite intereselor financiare bogate din spatele diferitelor persoane juridice să canalizeze fonduri considerabile în campaniile electorale, menținând în același timp opacitatea surselor unor astfel de donații. În acest sens, buna practică internațională cere limitarea unor astfel de donații. Comisia de la Veneția recomandă introducerea unor garanții suplimentare în proiectul Codului electoral care ar preveni canalizarea donațiilor de la aceiași beneficiari reali și, eventual, a fondurilor ilicite în campanii politice.”

La punctul 3, modificările propuse la articolul 49 din Codul contravențional nr. 218/2008 sunt substanțiale, fapt pentru care recomandăm expunerea integrală a articolului 49 în redacție nouă.

La punctul 4, cu referire la modificarea articolului 50 alineatul (1), dispoziția va prevedea:

„la alineatul (1) după cuvintele „cel stabilit” se completează cu textul „ , precum și deteriorarea acestuia”.

La punctul 5, dispoziția propusă se va revedea, deoarece articolul 52 alineatul (1) nu conține cifrele „200”.

La punctul 6, redacția propusă pentru articolul 53 alineatul (1) se va reda integral, care va conține și sancțiunea prevăzută. Observație valabilă și pentru alte puncte similare din articolul XI.

La punctul 9, scopul urmărit de autorii proiectului prin modificarea articolului 423⁷ este de a stabili Comisiei Electorale Centrale și competența de a examina și aplica sancțiuni pentru contravențiile atribuite (a se vedea alin. (3) din art. 423⁷), însă alineatul (1) al articolului 423⁷ din cod, menționează doar despre competența de constatare a contravențiilor, nu și de examinare a acestora. În acest context, articolul necesită a fi revizuit în sensul stabilirii exacte a competențelor de constatare și examinare a contravențiilor la care se face referință la alin. (1).

La reformularea articolului 423⁷ urmează a se ține cont de prevederile articolelor asemănătoare (articolele 413, 414, 419 , etc).

De asemenea, din alineatul (1) articolul 423⁷ din Codul contravențional urmează a fi excluse cuvintele „din oficiu sau la sesizarea organelor abilitate” întrucât potrivit articolului 374 alineatul (2¹) din același cod, „Procesul contravențional începe de drept din momentul sesizării sau al autosesizării agentului constatatator privind săvârșirea contravenției.”

Având în vedere remarcile la componentele de contravenție de la articolul 48³ din Codul contravențional în redacția propusă de proiect, din articolul 423⁷ alineatul (1) urmează a se exclude referința la articolul 48³.

La articolul XII, referitor la modificarea anexei la Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, se acceptă varianta

propusă în proiect cu condiția acordării statutului de „membri permanenți” membrilor Comisiei Electorale Centrale, după cum prevede articolul 19 alineatul (3) al proiectului noului Cod electoral (inițiativa legislativă 288 din 13 iulie 2022).

La articolul XIII (modificarea anexei la Legea nr. 155/2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice):

În ceea ce vizează instituirea funcției de „Președinte al consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea” (Capitolul I, secțiunea a II-a , punctul 2, poziția B13) se remarcă faptul că propunerea vizată se acceptă și poate avea valoare juridică în situația în care se va accepta crearea consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II cu caracter permanent, care vor activa în perioada extra-electorală, în persoana președintelui nominalizat. La moment, Consiliile vizate nu au caracter permanent, activând doar în perioada electorală.

În legătură cu completarea punctului 3, pozițiile C13 și C14, compartimentul „Descrierea generică” cu textul „în domeniul supravegherii și controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale” se indică că propunerea vizată este binevenită în contextul în care în cadrul Aparatului Comisiei Electorale Centrale este instituită o subdiviziune separată cu funcții de control în domeniul nominalizat.

La articolul XV (modificarea Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative (în continuare – Legea nr. 100/2017)):

Autorul proiectului de lege propune completarea listei autorităților publice indicate în articolul 32 alineatul (2) din Legea nr. 100/2017 cu încă o autoritate publică – „Comisia Electorală Centrală”.

Actualmente, articolul 32 alineatul (2) din Legea nr. 100/2017 prevede:

„(2) Proiectele actelor normative care țin de domeniile de competență ale Procuraturii Generale, Băncii Naționale a Moldovei, Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, precum și ale altor autorități publice autonome, se transmit acestora spre avizare. Proiectele actelor normative care reglementează activitatea economică se transmit spre avizare Consiliului Concurenței.”

Prin termenul de „autoritate publică autonomă”, utilizată în Legea nr. 100/2017 se înțelege acele autorități publice, care sunt constituite de Parlament, se finanțează de la bugetul de stat și nu se subordonează Guvernului. Acest termen, care are aceeași semnificație este utilizată în anexa nr. 3 la Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar; în secțiunea a II-a capitolul I din anexa la Legea nr. 155/2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice, precum și în alte acte normative.

În legislația națională, cu același sens, sunt utilizate și alte expresii:

- „autorități administrative autonome” – articolul 2 alineatul (2) din Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate;

- „autoritate bugetară autonomă” – articolul 3 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014;

- „autoritate publică independentă” – articolul 1 din proiectul noului Cod electoral (inițiativa legislativă nr. 288 din 13 iulie 2022) - Comisia Electorală Centrală.

În contextul celor expuse, subliniem faptul că, în Republica Moldova sunt peste 10 autorități publice autonome. Enumerarea acestora în textul alineatului (2) din articolul 32 ar complica excesiv structura acestuia. Pentru evitarea acestui lucru, legiuitorul a considerat necesar de a menționa autoritățile publice autonome utilizând denumirea lor generică.

Subliniem faptul că, în virtutea redacției actuale a alineatului (2), autorii proiectelor de acte normative care vizează domeniul electoral sunt deja obligați prin lege să transmită aceste proiecte spre avizare Comisiei Electorale Centrale, deoarece această instituție se încadrează în expresia „și altor autorități publice autonome”, folosită în textul legii. De asemenea, dacă va fi acceptată o astfel de intervenție în textul Legii nr. 100/2017, atunci se va crea un precedent periculos, or, există riscul ca și alte autorități publice autonome să insiste pe indicarea expresă a denumirii lor în textul legii.

Suplimentar, menționăm că Nota informativă la proiect nu conține nici o argumentare în favoarea ingerinței propuse la textul Legii nr. 100/2017. Astfel, am putea doar presupune că în practică, proiectele de acte normative din domeniul electoral nu în toate cazurile sunt transmise spre avizare Comisiei Electorale Centrale și, posibil, anume acest fapt a determinat includerea Articolului XV în proiectul prezentat. În această situație considerăm mai oportună îmbunătățirea conlucrării Comisiei Electorale Centrale cu subiecții cu drept de inițiativă legislativă, decât completarea articolului 32 alineatul (2) din Legea nr. 100/2017.

Subsecvent, cu referire la substituirea cuvintelor „acestora spre avizare” cu cuvintele „obligatoriu spre avizare acestora” din articolul 32 alineatul (2) al Legii nr. 100/2017, menționăm că includerea cuvântului „obligatoriu” este inutil, ținând cont de faptul că potrivit articolului 2 al legii precizate, actul normativ este act juridic adoptat, aprobat sau emis de o autoritate publică, care are caracter public, obligatoriu, general și impersonal. Prin urmare, nu este necesar să evidențiem că o anumită normă este obligatorie, deoarece *per a contrario* se poate presupune că celelalte reguli, dispoziții și norme nu sunt obligatorii.

Atragem atenția asupra faptului că completările propuse la articolul 32 alineatul (2) din Legea nr. 100/2017 nu aduc nici un plus valoare normei respective și nu schimbă situația de fapt și de drept. Drept urmare, se recomandă excluderea din proiectul de lege a articolului XV.

La articolul XVI (modificarea Codului serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018 (în continuare - CSMA)):

În vederea necesității aducerii prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018 în corespundere cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 se propune completarea articolului XVI din proiectul de lege cu un punct distinct cu următorul cuprins:

„La articolul 81:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Finanțarea Consiliului Audiovizualului se efectuează din bugetul de stat, inclusiv din venituri colectate, în limitele alocațiilor aprobate prin legea bugetară anuală.”;

alineatul (2) se abrogă;

la alineatul (3), cuvintele „Veniturile proprii” se substituie cu cuvintele „Veniturile colectate”;

se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) Bugetul Consiliului Audiovizualului se elaborează, se aprobă și se administrează conform principiilor, regulilor și procedurilor prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.” ”.

Conform articolului 54 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, actul normativ trebuie să fie expus într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc. Astfel, ținând cont de prevederile menționate supra și de principiile individualizării răspunderii, proporționalității și previzibilității, considerăm că Articolul XVI din proiect privind modificarea CSMA urmează a fi revăzut, deoarece varianta în vigoare a articolului 84 din CSMA, care prevede expres sancțiunile pentru încălcarea unor articole exprese din Codul electoral, este una clară și exclude orice echivoc. Totodată, ținând cont de principiile menționate supra, legiuitorul la adoptarea CSMA a stabilit amenzi diferite pentru încălcarea unor prevederi din Codul electoral.

Spre exemplu, autorii propun: „(10⁶) Se sancționează cu amendă de la 70 000 de lei la 100 000 de lei furnizorii de servicii media care încalcă principiile generale și particularitățile de reflectare a alegerilor sau referendumurilor stabilite în Codul electoral”. Din analiza noilor prevederi ale Codului electoral (inițiativa legislativă nr. 288 din 13 iulie 2022), se constată că sunt 2 articole: articolul 89 „Principii generale privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media” și articolul 90 „Particularitățile reflectării alegerilor de către instituțiile de mass-media” (care conțin în total 24 de alineate) pentru a căror încălcare furnizorul de servicii media poate fi sancționat cu amendă de la 70 000 de lei la 100 000 de lei.

Ținând cont că aceste 2 articole sunt voluminoase și conțin norme (alineate) subordonate unei și aceleiași idei privind reflectarea alegerilor, ele, în esență, reglementează situații diferite.

Astfel, spre exemplu, la articolul 90 din proiectul noului Cod electoral este prevăzut că: „(5) În primele 7 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii de servicii media depun la Consiliul Audiovizualului o declarație privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor/referendumului sau o notificare prin care informează că nu participă la reflectarea alegerilor/referendumului. [...]”; „(6) [...] „Dezbaterile electorale sunt difuzate în orele de maximă audiență, stabilite în Codul serviciilor media audiovizuale”, iar la articolul 89 alineatul (2): „Instituțiile mass-media au obligația de a respecta principiile de echitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor. Acestea trebuie să ofere grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum timp de antenă

sau spațiu pentru publicitatea electorală în condiții egale și nediscriminatorii”. În continuare, conform prevederilor articolului XVI din proiect, pentru încălcarea acestor prevederi, dacă spre exemplu furnizorul va depune în a 8-a zi sau dacă, în genere, nu depune o notificare prin care informează că nu participă la reflectarea alegerilor/ referendumului, sau dacă va difuza dezbaterile electorale nu în orele de maximă audiență, riscă să fie sancționat cu amendă de la 70 000 de lei la 100 000 de lei, ca și în cazul în care eventual încalcă articolul 89 alineatul (2), menționat supra, prin faptul că nu respectă principiile de echitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor.

Respectiv, considerăm că articolul XVI din proiect nu respectă principiile individualizării răspunderii, proporționalității și nici nu este previzibil. Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, chiar din textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul juriștilor profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea administrativă și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată în cazul încălcării unei norme (*Koprivnikar c. Sloveniei*, 24 ianuarie 2017, § 47).

Cu referire la propunerea de a completa articolul 84 din CSMA cu alineatul (10⁵), cu următorul cuprins: „Se sancționează cu retragerea dreptului de a difuza sau publica informații despre reflectarea alegerilor sau referendumurilor, pe o perioadă de până la 3 zile, furnizorul de servicii media care reflectă evenimentele din perioada sau campania electorală fără a obține acest drept sau care adoptă tratamente privilegiate față de unele grupuri de inițiativă, partide politice, participanți la referendum sau unii concurenți electorali, în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora, a relațiilor de rudenie sau afiliere de natură privată”, menționăm că nu este clar din prevederile noului Cod electoral cine și când acordă acest drept.

Mai mult ca atât, conform articolului 89 alineatul (7) din proiectul noului Cod electoral: „Instituțiile mass-media au dreptul să reflecte alegerile și să informeze publicul cu privire la toate aspectele electorale liber de orice ingerință sau amestec din partea autorităților publice, concurenților electorali/candidaților în alegeri, grupurilor de inițiativă, participanților la referendum sau a altor entități. Jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media și confirmați de Comisia Electorală Centrală au acces la ședințele organelor electorale, la operațiunile electorale și informațiile cu caracter electoral, în aceleași condiții ca și observatorii”.

Probabil, autorii au în vedere articolul 90 alineatul (5) din proiectul noului Cod electoral, care prevede că: „În primele 7 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii de servicii media depun la Consiliul Audiovizualului o declarație privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor/referendumului sau o notificare prin care informează că nu participă la reflectarea alegerilor/referendumului. Declarațiile care corespund legislației sunt aprobate de către Consiliul Audiovizualului și se publică pe pagina web a acestuia și pe paginile web ale furnizorilor de servicii media. Controlul asupra respectării

politicii editoriale este exercitat de către Consiliul Audiovizualului din oficiu, conform prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova”. Însă, din această prevedere nu rezultă expres că Consiliul Audiovizualului acordă dreptul de a reflecta evenimentele din perioada sau campania electorală sau obligația ca furnizorii de servicii media să nu reflecte evenimentele din perioada sau campania electorală până nu a fost aprobată declarația de către Consiliul Audiovizualului.

Totodată, nu este clar dacă între ziua începerii perioadei electorale plus 7 zile pentru prezentarea declarației privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor și până în ziua aprobării declarațiilor de către Consiliul Audiovizualului, furnizorul de servicii media poate sau nu să reflecte evenimentele din perioada electorală. Prin prisma articolului 89 alineatul (7) din proiectul noului Cod electoral, ar putea, însă prin prisma articolului 84 alineatul (10⁵) din CSMA, furnizorul de servicii media este pasibil de răspundere, deoarece nu a abținut încă acest drept.

Cu referire la sancționarea cu retragerea dreptului de a difuza sau publica informații despre reflectarea alegerilor sau referendumurilor, pe o perioadă de până la 3 zile, a furnizorilor de servicii media care adoptă tratamente privilegiate față de unele grupuri de inițiativă, partide politice, participanți la referendum sau concurenți electorali prin prisma articolului 84 alineatul (10⁵), comunicăm că conform articolului 89 alineatele (2) și (3) din proiectul noului Cod electoral: „Instituțiile mass-media au obligația de a respecta principiile de echitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor. Acestea trebuie să ofere grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum timp de antenă sau spațiu pentru publicitatea electorală în condiții egale și nediscriminatorii. Instituțiile mass-media nu vor adopta tratamente privilegiate față de grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora”, iar pentru încălcarea articolului 89, conform proiectului, furnizorii sunt pasibili de sancțiune de la 70 000 de lei la 100 000 de lei prin prisma articolului 84 alineatul (10⁶). Astfel, pentru aceeași faptă: „adoptă tratamente privilegiate”, conform proiectului, autorii prevăd sancțiuni diferite. Totodată, și la alineatele (10⁷) și (10⁸) ale aceluiași articol, sunt prevăzute sancțiuni diferite pentru încălcarea repetată a prevederilor alineatului (10⁶).

Prin urmare, se recomandă revizuirea integrală a articolului XVI din proiect prin determinarea unor sancțiuni concrete pentru încălcarea noilor prevederi din Codul electoral. Totodată, la stabilirea sancțiunilor autorii urmează să țină cont de principiile menționate supra și de prevederile articolului 10 (Libertatea de exprimare) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Referitor la nota informativă:

Proiectul de lege, implică alocări de mijloace financiare suplimentare, al căror cost nu este estimat, ceea ce contravine prevederilor articolului 131 alineatul (6) din Constituția Republicii Moldova, care stipulează că nici o cheltuială

bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare. În acest context, nota informativă la proiect urmează a fi adusă în concordanță cu prevederile articolului 30 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în speță, la compartimentul „Fundamentarea economico-financiară” se solicită indicarea costurilor de implementare a proiectului și sursa de acoperire a acestora. Suplimentar, conform articolului 47 alineatul (6) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară. Complementar, conform articolului 17 alineatul (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.

În context, implementarea celor propuse la articolul XVII, conform estimărilor Ministerului Finanțelor, va necesita alocări de mijloace financiare suplimentare din bugetul de stat la compartimentul cheltuieli de personal în sumă de circa 9476,1 mii lei. Aceste cheltuieli urmau să fie prezentate în cadrul elaborării Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2023-2025, indicând impactul financiar de implementare al proiectului pe termen mediu, ceea ce nu a fost realizat de către Comisia Electorală Centrală, fapt ce urmează a fi remediat. Respectiv, se va lua în calcul modificarea intrării în vigoare a legii de la 1 ianuarie 2023 pentru a fi în concordanță cu cerințele bugetar-fiscale

În concluzie, ajustarea cadrului normativ conex la noul cod electoral, este un proces indispensabil pentru a integra noile reglementări în mod organic și armonizat în sistemul juridico-normativ.

Prin prezentul aviz, Guvernul susține de principiu proiectul de lege propus, însă urmează a se lua în considerație observațiile propuse și operarea modificărilor necesare pentru îmbunătățirea proiectului.